

Danuta J. Czelakowska

Metoda synektyczna a twórcza aktywność uczniów

1. Jedną z najbardziej interesujących koncepcji twórczej pracy w rozwiązywaniu praktycznych zadań w życiu codziennym i szkolnictwie jest metoda *synektyczna*, opracowana w swej klasycznej postaci przez Williama J.J. Gordona i zaprezentowana w rozprawie *Synectics. The Development of Creative Capacity* (1961). Pojęcie *synektyki* wywodzi się z języka greckiego – słowo *syn* znaczy ‘razem’, zaś *ectics* ‘różne elementy’. Sam proces synektyczny można określić słowem *synekticos*, co znaczy ‘trzymający razem’, ‘obejmujący’. Oznacza to łączenie różnych elementów, na zewnątrz niemających z sobą nic wspólnego, ale posiadających jakąś jedną wspólną cechę. Zaproponowany przez autora termin *synektyka* obejmuje szeroko „pojętą teorię i metodykę pracy twórczej, która opiera się na łączeniu istniejących już wcześniej, odrębnych komponentów”. Największą przeszkodą w stosowaniu tej metody jest to, że bardzo trudno jest odszukać właściwe elementy, ponieważ stanowią one istotę problemu i dopiero mogą zostać wyznaczone. Zdaniem Gordona największą zaletą synektyki jest wykorzystanie myślenia metaforycznego i myślenia przez analogię do zrozumienia problemu oraz opracowania jego skutecznego rozwiązania (Oźdźyński 2006). Myślenie przez analogię należy rozumieć jako działanie poznawcze, polegające na poszukiwaniu podobieństwa między elementami zadania oraz analogicznymi przedmiotami i zjawiskami występującymi w rzeczywistości (Biela 1981: 13). Wnioskowanie przez analogię przebiega od szczegółu do szczegółu. Treścią tego myślenia jest zawsze orzekanie o jakiejś pojedynczej, szczegółowej cesze, zdarzeniu lub stanie rzeczy w danej sytuacji albo też występowaniu danej cechy, zdarzenia lub stanu rzeczy w nowej sytuacji. Metoda synektyczna polega głównie na organizowaniu rozwiązywania problemów twórczych przez kiluosobowe grupy, zawierające w swoim składzie różnorodne osobowości. Z obserwacji procesu synektycznego wynika, że daje on podstawę do rozwijania i wyszukiwania nowych rozwiązań, ich wartościowania i oceny.

Główną zasadą stosowaną podczas konstruowania synektyki było odrzucenie utartych reguł i niepodważalnych prawd. Jako kolejną regułę przyjęto tworzenie w działaniu grupowym. Okazuje się, że w toku pracy przy użyciu metody synektycznej grupa osób średnio uzdolnionych może osiągnąć wyniki, które są niemożliwe do uzyskania indywidualnie. Według Williama J.J. Gordona (1961; 1970; 1974) i jego

następcy George'a M. Prince'a (1970) praca w zróżnicowanej grupie, z przewagą specjalistów i osób kierujących, uzyskuje lepszy rezultat dzięki właściwemu wykorzystaniu szczegółowej wiedzy członków zespołu. Całość procesu synektycznego można określić jako twórcze rozwiązywanie problemów – od ich analizy i propozycji przypuszczalnych rozwiązań aż do rozwijania i tworzenia nowych idei i pomysłów. Proces ten działa głównie przez zajęcia typu: zgadywanie, życzenia, „wycieczki umysłowe”, stosowanie odległych i luźno powiązanych analogii, improwizowanie oderwanych i niezwiązanych z tematem skojarzeń oraz swobodne myślenie pozornie mało wiążące się z aktualnym problemem. Często odkryte związki, które wydają się bardzo odległe, sygnalizują nowe, atrakcyjne ścieżki myślowe. Na ogół zajęcia odbywające się w luźnej atmosferze, bez narzucania porządku i dyscypliny, okazywały się bardziej efektywne niż te ukierunkowane, kiedy lider grupy wprowadzał dyscyplinę i ład. Przypuszczalnie działało się tak ze względu na możliwość zwiększonej kreatywności myślowej jej członków w atmosferze bezstresowej aktywności, dalekiej od usztywniającego ładu.

Podstawę synektyki stanowi założenie, które można streścić następująco: twórczość polega na łączeniu elementów pozornie odległych i niemających z sobą nic wspólnego. Nowe spostrzeżenia, pojęcia i struktury tworzą inne, użyteczne całości, które są szczególnie ważne w stymulowaniu umysłu do swobodnych, twórczych skojarzeń. Twórcy tej metody uważają jednak, że nie istnieje oddzielna forma myślenia twórczego podczas wymyślania nowych idei, lecz jest to normalny proces uczenia się ze szczególnym akcentem na kojarzenie i łączenie zrozumiałego z niezrozumiałym; wiązanie użytecznych składników problemu z analogicznymi, abstrakcyjnymi. Zachodzący proces myślowy polega na zestawieniu nowego ze znanym i rozumiałym, aby osiągnąć nowy efekt, pomysł – nieznanym tylko odkrywcy lub całemu światu.

2. Synektyka jako metoda kieruje się określonymi sposobami postępowania. W toku zgłębiania nowego problemu należy dążyć do jego oswojenia, czyli do osiągnięcia takiego stanu, w którym pojawi się on w innym niż dotąd świetle, wyda się znany, prosty, posiadający zupełnie oczywiste cechy. Zamienianie znanego, zwyczajnego na dziwne stanowi zazwyczaj pierwszą fazę w zadaniach z dobrze znanymi problemami, wymagającymi przezwyciężenia sztywności myślenia i takiego reformułowania, które powoduje spojrzenie na nie z innego punktu widzenia. W sytuacjach dobrze znanych najtrudniejsze jest dostrzeżenie problemu i pytań, a także stworzenie dystansu do zastanej sytuacji problemowej. Sesja synektyczna przebiega według pewnych, określonych etapów. Pierwszym jest sformułowanie zadania i przyjęcie tego, co w zadaniu jest oczywiste. Jeśli problem jest nowy, najpierw dochodzi do przekształcenia „niezwykłego w zwyczajne”, znane. Następnym krokiem staje się określenie zadania, a w ostatniej, końcowej fazie przekształcenie dobrze znanego problemu w coś nieznanego i ostatecznie uzyskanie nowego rozwiązania.

W pierwszym stadium zadanie bywa określone poprzez dyskusję lidera z uczestnikami, natomiast w kolejnym osoby kierujące oraz uczestnicy proponują nasuwające się, przygotowane rozwiązania, które jednak na ogół nie wnoszą niczego nowego do problemu. Umożliwiają one pozbycie się pomysłów pospolitych. Następną fazą ułatwia członkom grupy zrozumienie zadania, które zostaje poddane analizie wyjaśniającej wszystkie wątpliwości. Celem ostatniego stadium działania jest uzyskanie

nowego rozwiązania przez przekształcenie „zwyčajnego w niezwykle”. Do tego konieczne jest pozbycie się schematów i rutynowych działań – dokonuje się to przez kolejne modyfikacje z zastosowaniem czterech określonych schematów umysłowych, nazywanych analogiami. Są to:

2.1. *Analogia personalna* – obejmuje identyfikację z problemem lub jego elementami. Poprzez utożsamianie się z zadaniem można lepiej zrozumieć jego istotę i wypróbować wygenerowane pomysły rozwiązań. Ten rodzaj analogii jest wysoko cenionym mechanizmem synektycznym, zwłaszcza w edukacji (Nęcka 1984; Nęcka 1987; Góralski 1989; Magierska 1977). Istotą tego procesu jest zaangażowanie emocjonalne osób rozwiązujących określony problem, podczas którego występują większe możliwości dostrzegania rzeczy z innej perspektywy, w nowy, szczególnie sposób, poprzez własne odczucia. W swoim mechanizmie analogia personalna jest bardzo podobna do dramy (Way 1990; Pankowska 1997). W prowadzonych przez autorkę badaniach często wykorzystywano ten rodzaj analogii w czasie pracy nad opowiadaniem i opisem na podstawie obserwacji osób, rzeczy, zwierząt, przedmiotów oraz tekstu literackiego, swobodnej wypowiedzi, dialogu itp.

2.2. *Analogia prosta* – to poszukiwanie podobieństw bezpośrednich, opartych na skojarzeniach zmysłowych. Polega ona na znalezieniu w otoczeniu odpowiedniego obiektu, rozwiązania lub konstrukcji funkcjonujących bądź opartych na zasadach, które można przenieść do rozwiązywanego zadania. Tworzenie tego rodzaju analogii wiąże się ze świadomą pracą umysłową, percepcją i wyobrażeniami.

2.3. *Analogia symboliczna* – działa na zasadzie podobieństw abstrakcyjnych, opartych na metaforach, symbolu oraz skojarzeniach nadających się szczególnie do syntezy problemu. Tego typu analogia pozwala na operowanie syntetycznym symbolem złożonego problemu lub zjawiska. Zastępczy symbol opisywanych zjawisk jest ogniwem wiążącym rzeczywistość z poszukiwanym modelem rozwiązania. Analogia symboliczna, jako metoda heurystyczna, wyraża to, co znane, i to, co niewiadome. Zawiera ona elementy czytelne, jak również nieokreślone i wieloznaczne. Posługują się nią bardzo często poeci, choć, jak wiadomo, rezultaty działań poetyckich są bardzo nieścisłe. Prawie zawsze posiadają jednak walory poznawcze i estetyczne.

2.4. *Analogia fantastyczna* – czyli poszukiwanie podobieństw poprzez wykorzystanie inspirującej roli fantazji, marzeń i życzeń. Często bywa ona określana jako życzeniowa, ponieważ dzięki niej można łączyć z sobą sprzeczne zjawiska, uzyskując tym samym nietypowe rozwiązania. Do sytuacji takiej dochodzi poprzez zburzenie konwencjonalnych zasad oraz form typowych dla danego przedmiotu. W czasie tworzenia tej analogii wykorzystuje się takie procesy psychiczne jak marzenia senné, fantazjowanie oraz sytuacje baśniowe. W tym czasie słabnie kontrola logiczna i racjonalna umysłu, a wówczas przestają mieć znaczenie prawa natury.

Gordon uważa, że szczególnie efektywne i wskazane jest rozpoczynanie pracy nad „wyobcowaniem” problemu od poszukiwań analogii fantastycznej. Aby stworzyć szansę rozwiązania podjętego zadania, konieczne jest przebicie się przez gąszcz utartych skojarzeń. W następnej fazie zadania propozycje rozwiązań są bliższe właściwego ujęcia problemu.

3. W metodzie synektycznej język ma ogromne znaczenie, ale szczególną i twórczą rolę przypisuje się metaforze generatywnej (Magierska 1977). Jej użycie stanowi

rozszerzenie pola znaczeniowego danego przedmiotu i łączy z sobą elementy nieporównywalne dotychczas, pobudzając w umyśle nieoczekiwane asocjacje. W zakresie ćwiczeń metaforycznego myślenia zaleca się stosowanie następujących zasad:

- nie można obawiać się śmieszności;
- nie powinno się tłumić pomysłów, które wydają się niewłaściwe;
- nie wolno krytykować pojawiających się koncepcji;
- należy ukierunkowywać myślenie w stronę wskazywaną przez intuicyjne wyczuwanie przyjemności;
- powinno się być tolerancyjnym i chętnie współpracującym z grupą.

Zajęcia synektyczne mają tę wielką zaletę, że atmosfera wytwarzania nowych pomysłów i idei odbywa się w sposób nieskrępowany poprzez akceptację absolutnie wszystkich propozycji, nawet fantastycznych czy śmiesznych. Twórcy metody synektycznej zalecają stosowanie różnorodnych propozycji, niekoniecznie związanych z tematem, w klimacie zabawy. Proces ten powinien się odbywać przy wykorzystaniu odpowiednich czynności, nazywanych zadaniami pomocniczymi. Należą do nich:

- bawienie się znaczeniami słów i definicji, na przykład wyszukiwanie pojęć bardziej ogólnych lub szczegółowych w stosunku do rozważanych;
- zabawa w „zawieszanie”, czyli negacja działania podstawowych praw naukowych, pojęć czy pewników (np. grawitacji, akcji i reakcji); dopuszcza się wówczas – w wyobraźni i w czasie dyskusji – takie sytuacje jak na przykład rower jadący bez człowieka.

W trakcie poszukiwań twórczych często pojawia się przyjemne uczucie – sygnał natrafienia na właściwy trop, choć brak jest jeszcze na to racjonalnych dowodów. Jest to rodzaj intuicyjnej antycypacji trafności pomysłu, który jest szczególnie cenny w procesie selekcjonowania wielu kombinacji, zarówno nowych, jak i starych elementów. Zdaniem Gordona (1970) w rozwiązywaniu problemu ważna jest także faza „oswajania dziwności”, zwłaszcza w zadaniach zupełnie nowych. W tym czasie poszukuje się takiej analogii, która pozwoliłaby zrozumieć zadanie. Najtrudniejsze jest w tym samo dostrzeżenie problemu i dotyczących go pytań oraz poszukiwanie dziwnego i niezrozumiałego w tym, co wydaje się nam dobrze znane.

Metodzie synektyki zarzuca się mało precyzyjną terminologię, pomijanie indywidualnej działalności osób w ramach zespołu, a także brak poparcia założeń i twierdzeń danymi liczbowymi. Jako zaletę należy uznać zaproponowaną przez autorów możliwość wspierania oraz stymulacji umysłowych możliwości uczniów, które ułatwiają rozwiązywanie problemów i pobudzają ich do dalszej pracy.

4. Strategie synektyczne w edukacji

Przebieg ćwiczeń synektycznych, oparty na doświadczeniach z sesji prowadzonych przez E. Nęckę i K. Broclawika, dzieli się na trzy wyróżnione przez G. Prince'a (1970) etapy: *wstępny*, *zasadniczy* („wycieczka umysłowa”) oraz *końcowy*. Poniżej prezentujemy procedurę synektyczną wraz ze zmodyfikowaną wersją, opracowaną przez George'a M. Prince'a i Timothy'ego Weavera (Kwieciński [red.] 1992):

4.1. Przedstawienie i analiza problemu:

- zaprezentowanie gotowych rozwiązań, mało oryginalnych i powierzchownych, aby uwolnić się od nich przed poszukiwaniem właściwych pomysłów;

- określenie zadania w sposób zrozumiały dla wszystkich;
- otwarte podejście do treści niedorzecznych i irracjonalnych, myślenie w kategoriach życzeń oraz idealnego rozwiązania; zastosowanie analogii fantastycznej.

4.2. Wycieczka umysłowa jako pozorne oddalenie się od problemu do chwili, aż wytworzony materiał metaforyczny będzie wystarczający do wykorzystania go w rozwiązaniu właściwym. Autorzy *Synektyki* nazwali ją strategią pozyskiwania nowych idei, gdy zrelaksowany umysł łączy odległe od siebie elementy, nie weryfikując ich realności i wykonalności. Pozorne oddalenie się od problemu i brak związku z nim wyzwala w umyśle niezwykle skojarzenia z jakimś innym tematem i poszukiwanie powiązań między nimi. W etapie drugim występuje formułowanie problemu, angażujące myślenie metaforyczne i emocje (każdy uczestnik wyjaśnia zrozumienie zadania). Kolejną fazą jest zasada „zamykania drzwi”, czyli zupełne oderwanie się od zadania i przechodzenie od jednego mechanizmu operacyjnego do innego, bez specjalnych reguł. Jej celem jest stworzenie najbardziej nośnej, inspirującej analogii, która skieruje myślenie grupy we właściwym kierunku niekonwencjonalnych rozwiązań. Podczas powtórzeń zadania z inną analogią ważne jest uzyskanie jak najbogatszego materiału, koniecznego do rozwiązań w końcowym etapie. Poniżej prezentujemy przykład wycieczki umysłowej przedstawiony przez autorów.

Problemem do rozwiązania przez zespół było znalezienie sposobu pracy z alkoholikami, aby mogli zrozumieć swój nałóg i współpracować w jego pokonywaniu. Po odłożeniu problemu na bok, skupiono się na filiżance kawy. Po jej wypiciu zauważono na dnie kilka plam i umysł łatwo skojarzył je z poplamionymi pieluszkami. To stało się podstawą trafnej analogii – problemu utrzymania czystości. W ten sposób wyłoniło się sedno sprawy. Aby utrzymać ciało i odzież dziecka w czystości, należy je (podobnie jak alkoholika) umieszczać w odpowiednim czasie we właściwym miejscu. Rozwiązaniem analogicznym jest wniosek, aby alkoholicy mogli się znaleźć we właściwym czasie w życzliwym i wspomagającym otoczeniu, w którym mogliby się przyznawać do swoich potrzeb wtedy, gdy mają potrzebę picia (Prince, Weaver 1992: 90).

4.3. Etap końcowy wiąże się ze znalezieniem rozwiązania zadania głównego. W tej części sesji stosowane są na ogół dwie metody. Jedną z nich to *sposób ja-strzębia*, w którym zaangażowany ekspert (niemający prawa głosu) powinien „wychwytować” najbardziej nośne metafory, potrzebne do rozwiązania zadania. Drugą jest metoda *wymuszonego dopasowania*, kiedy lider prosi każdego z uczestników o próbę zastosowania wybranego fragmentu analogii do źródłowego zadania. Jeśli uczestnik nie może tego uczynić, wówczas prosi się go, aby wymyślił jakikolwiek sposób, który mógłby ułatwić rozwiązanie.

Na ogół w zajęciach szkolnych stosuje się jedną z dwóch strategii: pierwsza pozwala na prowadzenie lekcji, których celem jest *tworzenie nowych rozwiązań*, druga zaś umożliwia uczniom *zrozumienie nowych problemów*. Poniżej prezentujemy, z niewielkimi modyfikacjami, przykład sposobu pracy metodą synektyczną w zakresie tworzenia nowych rozwiązań (Limont 1994: 67).

Strategie synektyczne mogą być stosowane na lekcjach różnych przedmiotów i najlepiej opanowywać je w sposób praktyczny. Lekcje prowadzone zgodnie z powyższymi zasadami wdrażają uczniów do skojarzeń metaforycznych i myślenia przez analogię. Metoda synektyczna zbliżona jest w znacznym stopniu do wysoko

cenionej przez specjalistów metody problemowej przez analizowanie sytuacji i próbę zrozumienia zależności między poszczególnymi etapami opracowywanego lub rozwiązywanego zadania (por. Nęcka 1994). Zwiększenie oryginalności twórczych skojarzeń dostrzega się na ogół po wielokrotnych ćwiczeniach uczniów. Uogólniając, można stwierdzić, że najważniejsze w synektyce są zasady:

- zespołowości pracy twórczej;
- kojarzenia różnych, pozornie niemających nic wspólnego, elementów;
- odrzucania utartych reguł;
- oswajania dziwności i udziwniania tego, co wydaje się znane i proste;
- dopuszczania do głosu emocji i uczuć przyjemności, które mogą być znakiem, że jesteśmy na dobrej drodze;
- poszukiwania analogii.

Tab. 1. Strategia stosowana w poszukiwaniu nowych rozwiązań (Limont 1994)

Faza	Operacje i analogie	Czynności nauczyciela i ucznia
I	Opis sytuacji problemowej lub zadaniowej	Uczniowie opisują, w jaki sposób rozumieją zadanie.
II	Analogia prosta	Poszukiwanie analogii bezpośrednich, wiążących się z daną sytuacją; wybranie jednej i dokładna jej analiza.
III	Analogia personalna	Uczniowie wczuwają się w sytuację lub zjawisko wybrane jako trafna analogia w fazie II.
IV	Połączenie przeciwności	Wykorzystanie przez uczniów opisów z fazy II i III, tworzenie metafor typu połączenie odmienności i wybranie jednej do dalszej pracy.
V	Analogia prosta	Uczniowie opierają się na metaforze z fazy IV i wymyślają analogie proste.
VI	Ponowne badanie sytuacji	Powrót do zadania wyjściowego; próba rozwiązania problemu w nowy sposób, w oparciu o wcześniejsze doświadczenie.

Lekcje prowadzone przez założycieli metodą synektyczną potwierdziły wzrost oryginalności i barwności wypowiedzi. Timothy Weaver i George M. Prince sądzą, że o kreatywnym myśleniu można się wiele nauczyć, patrząc na uczące się małe dzieci. Kiedy trzyletnie dziecko widzi po raz pierwszy konia, porównuje go do znanego mu już psa i mówi do ojca: „Popatrz tato, jaki wielki pies!”. Ojciec na ogół nie docenia u dziecka trafnego skojarzenia tego, co jest mu znane (psa), z nieznanym (koniem), i zamiast pochwalić je za sprawne porównanie, stwierdza tylko: „To jest koń, a nie pies”. W ten sposób uznaje wspaniałe, twórcze myślenie dziecka za błąd. Nie interesuje go dostrzeżone podobieństwo, wspólne podstawy lub inne analogiczne spostrzeżenia. Rodzice lub opiekunowie przeważnie nie doceniają i nie potrafią rozwijać twórczych skojarzeń dzieci, a przez ich lekceważenie blokują bardziej odważne, choć niedoskonałe pomysły. Tego typu doświadczenia powodują, że w przyszłości uczniowie nie umieją i nie próbują stawiać nowych hipotez, obawiając się krytyki i ośmieszenia.

W praktyce szkolnej wielu nauczycieli nieświadomie ogranicza aktywność skojarzeniową wychowanków, stosując wiele konserwatywnych zasad. Oto niektóre z nich:

- zachowanie niezmiennych kryteriów tego, co stanowi właściwe myślenie,
- naleganie na dosłowność,

- przedwczesne eliminowanie skojarzeń,
- dokonywanie zbyt szybkiej samokontroli,
- nieuznawanie własnych i cudzych błędów,
- wynajdywanie braków własnych pomysłów (Weaver, Prince 1992: 90–93).

Zdaniem Williama Gordona analogia i metaforyka stosowane w nauczaniu języka ojczystego zwiększają efektywność i atrakcyjność wyrażanych treści. Analiza przedstawionej tu techniki, literatury na ten temat oraz przemyślenia własne autorki wpłynęły na zainteresowanie się możliwością wykorzystania elementów metody synektycznej (szczególnie w tworzeniu analogii personalnej, prostej, fantastycznej i metafor) w celu stymulowania kreatywności językowej dzieci w wieku wczesnoszkolnym (Ożdżyński 1995).

Bibliografia

- Biela A., 1981, *Psychologiczne podstawy wnioskowania przez analogię*, Warszawa.
- Biela A., 1987, *Analogia w nauce*, Warszawa.
- Bruner J.S., 1980, *Ontogeneza aktów mowy*, [w:] *Badania nad rozwojem języka dziecka*, red. G.W. Shugar, M. Smoczyńska, Warszawa.
- Czelakowska D.J., 2005, *Stymulacja kreatywności językowej dzieci w wieku wczesnoszkolnym*, Kraków.
- Gordon Th., 1993, *Wychowanie bez porażek*, tłum. A. Makowska, E. Sujak, Warszawa.
- Gordon W.J.J., 1961, *Synectics. The Development of Creative Capacity*, New York.
- Gordon W.J.J., 1970, *The Metaphorical Way of Learning and Knowing*, Cambridge.
- Gordon W.J.J., Poze T., 1974, *From the Inside*, Cambridge.
- Góralski A., 1977, *Heurystyka*, [w:] *Zadanie, metoda, rozwiązanie. Techniki twórczego myślenia*, Warszawa.
- Góralski A., 1989, *Twórcze rozwiązywanie zadań*, Warszawa.
- Kwieciński Z. (red.), cz. 1: 1991, cz. 2: 1992, cz. 3: 1993, *Nieobecne dyskursy*, Toruń.
- Kwieciński Z., Witkowski L. (red.), 1991, *Uniwersalizm pogranicza. O semiotyce Michała Bachtina w kontekście edukacji*, Toruń.
- Limont W., 1994, *Synektyka a zdolności twórcze*, Toruń.
- Magierska S., 1977, *Synektyka jako metoda rozwiązywania zadań*, [w:] *Zadanie. Metoda. Rozwiązanie. Techniki twórczego myślenia*, zbiór 1, red. A. Góralski, Warszawa.
- Nęcka E., 1987, *Proces twórczy i jego ograniczenia*, Kraków.
- Nęcka E., 1994a, *TROp... Twórcze rozwiązywanie problemów*, Kraków.
- Nęcka E., 1994b, *Inteligencja i procesy poznawcze*, Kraków.
- Nęcka E., 2001, *Psychologia twórczości*, Gdańsk.
- Ożdżyński J., 1995, *Kreatywne aspekty profilowania pojęć w wypowiedzi dziecka*, [w:] *Językowy obraz świata dzieci i młodzieży*, red. J. Ożdżyński, Kraków, s. 169–184.
- Ożdżyński J., 2006, *Porównania i metafory w dyskursie szkolnym*, „Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia Logopaedica”, t. 1, s. 183–210.
- Ożdżyński J., Rittel T. (red.), 1997, *Sprawności językowe*, Kraków.
- Ożdżyński J., Śniatkowski S. (red.), 1999, *Wartościowanie w dyskursie edukacyjnym*, Kraków.
- Pankowska K., 1997, *Edukacja przez dramę*, Warszawa.

Prince G., 1970, *The Practice of Creativity*, New York.

Way B., 1990, *Drama w wychowaniu dzieci i młodzieży*, Warszawa.

Weaver T.W., Prince G.M., 1992, *Synektyka i jej znaczenie dla edukacji*, [w:] *Nieobecne dyskursy*, cz. 2, red. Z. Kwieciński, Toruń.

Zarębina M., 1980, *Język polski w rozwoju jednostki. Analiza tekstów dzieci. Rozwój semantyczny. Dyskusja nad teorią Chomsky'ego*, Gdańsk.

The Synectic Method and Creative Activity of Students

Abstract

The synectic method developed in its classic form by William J.J. Gordon and presented in the treatise *Synectics. The Development of Creative Capacity* (New York 1961) covers the broadly understood theory and methodology of creative work, which is based on combining pre-existing, separate components (Greek *syn* 'together' + *ectics* 'various elements'). The biggest advantage of synectics is the use of metaphorical thinking and the game of associations, by analogy to understanding the problem and developing an effective solution in the form of cognitive activities involving the search of similarities between elements of a sentence and the analogous objects and phenomena occurring in reality, which gives the basis to develop and search for new solutions, their valuation and assessment.